

Nýggj og sjáldsom djórasjúka:

Kettu-AIDS

Sjúkan varð fyrri fimm árum síðani funnin í USA, og í 1989 varð fyrsti tilburðurin skrásettur í Danmark

Sjúkan AIDS hevur eftirhondini breitt seg um allan heim, og sjálvt her í lítlu Føroyum hevur hon sett síni spor.

Hendan ræðuliga og ólekiliga sjúka hevur kravt fleiri mannalív, og granskarar halda hana vera eina ta størstu hóttanina, ið yvirhøvur finst móti mannaættinini.

Men tað eru tí órætt meniskju, ið vera rakt av slíkari lívshóttandi virus-sjúku. Nú er nevniliga eisini staðfest ein AIDS-sjúka, ið rakar kettur.

Sjúkan er sjálvsagt ikki akkurát tann sama sum AIDS, eitt nú tí at hon ikki smittar fólk. Men talan er um eina útsvarandi sjúku, ið hevur fingið heitið kettu-AIDS ella FIV – í staðin fyri HIV. Fíð stavar frá latínska

navninum fyri kettu, felix. Í fleiri londum hevur sjúkan fingið heitið FAIDS.

Tað eru bert fimm ár liðin, síðani sjúkan á fyrsta sinni varð staðfest í USA, tá ein kettueigari kom til eina virolog og helt fast um, at ketta hansara hevði fingið AIDS.

Í fyrsta umfari vildi virologurin ikki vita av hesum, tí heita ljóðaði alt ov langt úti, men tá cigarin av kettuni áhaldandi bað um at fáa heita kannað, boygdi virologurin seg og kannaði kettuna. Tað visti seg, at hon hevði virus og var smittað.

Staðfest í Danmark

Síðani er sjúkan staðfest ymsa aðrastaðni í heiminum, og í 1989 varð kettu-AIDS fyrri fyrstu ferð staðfest í Danmark.

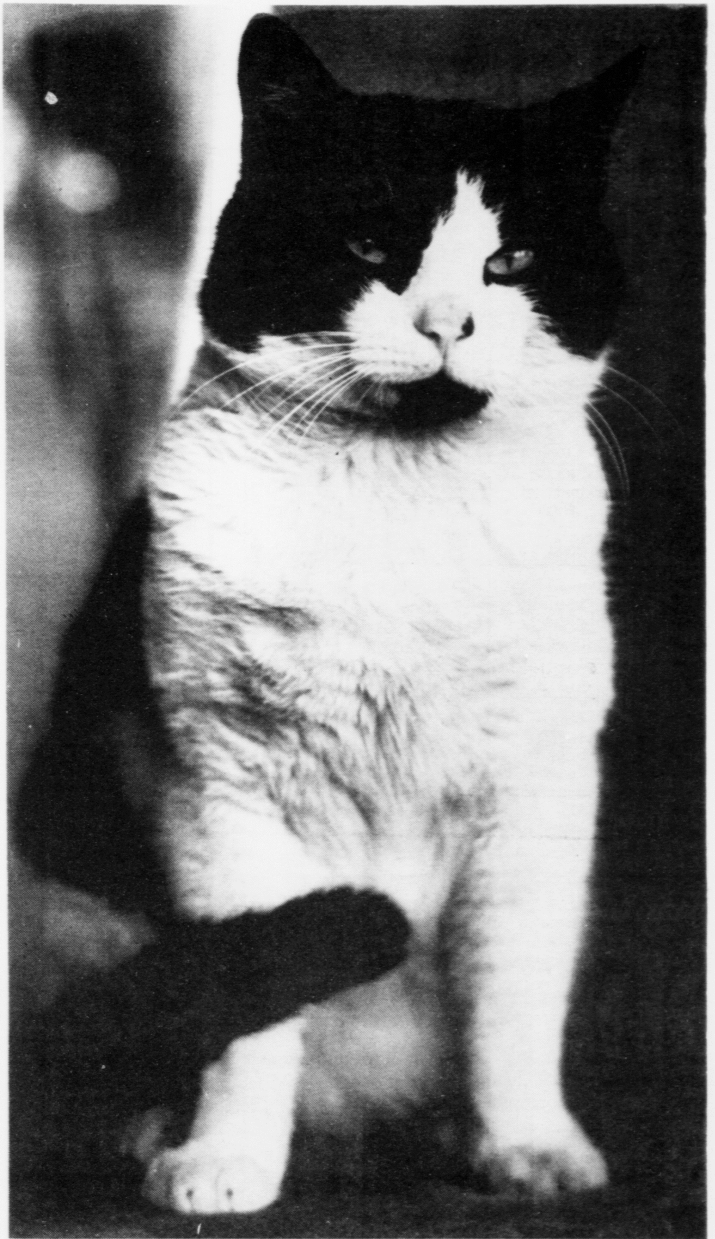
Eins og hjá meniskjum er talan um eina drúgva ígerðartíð, áðrenn sjúkan kemur til sjóndar. Í fyrsta umfari ber til at halda henni niðri við antibiotika, men so gerst ikki meira, og kettan doyrv innan long tíð er farin.

Hvaganí sjúkan stavar, eru granskarar ikki komnir til semju um, og er orsøkin í høvuðsheitum tann, at eingin enn veit tað. Hildið verður tó, at talan er um eina mutatió – tað vil siga eina broyting í verandi virus.

Allar kanningar hava víst, at sjúkan ikki smittar fólk, og at hon heldur ikki verður borin víðari við eitt nú mýggjabítum.

Higartil hevur tað heldur ikki víst seg, at sjúkan hevur smittað onnur djór enn bara kettur.

hj.

Áki Mortensen, landsdjóralækni:

Ikki staðfest í Føroyum

»Men kettu-AIDS kann so skjótt verða tað, tí smuglingin av kettum og øðrum djórum er sera lívlig,« sigur landsdjóralæknin

Enn er tann rættliga nýggja og ókenda virusjúkan kettu-AIDS ikki staðfest í Føroyum.

»Tað eru djóralæknarnir, ið hava alla vanliga viðtalu og viðgerð um hendi, tá talan er um sjúk djór, men tá okkurt serligt er á vási, er vanligt, at landsdjóralæknin verður drigin uppí,« sigur Áki Mortensen, landsdjóralæknin. »Og higartil havi eg einki fingið at vita um, at nakar av djóralæknunum hevur staðfest kettu-AIDS, og tori eg tí at siga við vissu, at kettu-AIDS enn ikki er staðfest í Føroyum.«

Kann henda AIDS-sjúkan hava nakað at gera við sjúkuna ridluskriði, ið seyður kann fáa, ella hava hesar báðar sjúkur, einki við hvørja aðra at gera?

Einki samband er

»Einki samband er millum hesar báðar sjúkur, hóast tær kunnu vera sera meinlíkar á bert einum øki, nevniliga, at ígerðartíðin frá smittu til sjúku kann vera sera drúg,« sigur Áki Mortensen. »Men hóast enn ikki er útgreinað út í æsir, hvat ridluskriði er fyrri ein sjúka, hevur hon einki við kettu-AIDS at gera. Ridluskriði hevur tó velt til stórt høvuðbrýggj, av tí at granskarar hava so nógvar ósvaraðar spurningar at dragast við.«

Hóast kettu-AIDS enn ikki er staðfest í Føroyum, er landsdjóralæknin als ikki so vísur í, at vandin fyri, at henda sjúka kann koma til Føroya, er so lítill, hóast greið lóg er um forboð fyri at flyta inn livandi fuglar og

súgdjór.

»Eg havi ein sera sterkan varhuga av, at ein sera lívlig smugling av hesum djórum fer fram úr útheiminum til Føroya – serliga av fuglum, hundum og kettum,« sigur Áki Mortensen.

Tað er ikki sørt, at landslæknin hevur hug at ilskast inn á, at tað ikki tykist sum avvarandi myndugleikar í mongrum førum nóg hondfast gera nakað við henda trupulleika.

»Eg kann bara nevna eitt dømi um eina fráboðan til lögregluna um ein í minsta lagi 30 kilo tungan hund, sum skuldi vera í einum bili umborð á einum skipi. Upplýst varð bæði um navn á skipinum, er so lítill, hóast greið lóg er um forboð fyri at flyta inn livandi fuglar og

Framhald á síðu 16

Arbeidsloysið framvegis stórt:

900 høvdu einki arbeiði í juni

Tað vóru ikki smápengar, ið vórðu goldnir út í arbeiðsloysisstuðuli í juni mánaði.

Kring alt landið fingur 899 fólk tilsamans goldnar út 4.831.789 krónur, harav 3.102.139 krónur vórðu goldnar út av Almennastovuni, meðan 1.729.650 krónur vórðu goldnar út av Tórshavnar Býráð.

Av teimum 899 føyroy-

ingunum, ið vóru arbeiðsleysir í juni, var býtið rættliga javnt millum konufólk og mannfólk – ávikavist 469 og 489.

Tey flestu í Havnini

Meðan konufólkini vóru í meiriluta av teimum 18-24 ára gomlu, ið einki høvdu at fara upp til í juni, vóru mannfólkini í meiriluta millum teir, ið er 35 ár og eldri. Í aldurs-

bólkinum 25-34 ár er rættliga javnt býtt.

Tey flestu arbeiðsleysu eru í Havnini – 323 fólk – men Norðoyar, Eysturoy og Suðuroy 'hanga væl við' – har vóru ávikavist 200, 150 og 124 arbeiðsleysir í juni.

Minsta arbeiðsloysið finnst í Sandoy og Skúvoy, har 27 einki arbeiði hava.

hj.